

ГЕНДЕРНО-ПРАВОВІ РЕФОРМИ В ІСПАНІЇ

GENDER- LEGAL REFORMS IN SPAIN

Анішук Н.В., д.ю.н., професор,
в.о. завідувача кафедри історії держави та права

Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9857-2485>

Статтю присвячено дослідженню гендерно-правових реформ в Іспанії. Актуальність обраної теми полягає у тому, що в сучасній Іспанії гендерні питання стали пріоритетними. Ця країна докладає багато зусиль щодо проведення гендерно-правових реформ у різних сферах життєдіяльності іспанського суспільства.

Проаналізовано закріплення принципу гендерної рівності на конституційному та на законодавчому рівні в Іспанії. Акцентується увага на дослідженні закону Іспанії про гендерну рівність у бізнесі та політиці, який заплановано прийняти у 2023 р.

Досліджено іспанське законодавство у сфері захисту жінок від гендерного насильства. Наголошується на тому, що Іспанія стала однією з перших у світі країн, яка визнала насильство щодо жінок проблемою національного масштабу.

Висвітлено гендерно-правову реформу Іспанії щодо одностатевих шлюбів. Проаналізовано розвиток іспанського законодавства щодо репродуктивних прав жінок у контексті таких питань, як право на екстрокорпоральне запліднення, право на аборт. Особливу увагу приділено проблемі абортів в Іспанії. Порушено проблему щодо криміналізації проституції в Іспанії. Проаналізовано гендерно-правову реформу Іспанії щодо зміни статі у людини.

Надано висновки з порушеної проблеми, суть яких зводиться до того, що Іспанія проводить різнопланові гендерно-правові реформи, деякі з яких (одностатеві шлюби, зміна статі, тощо), на погляд, автора є дискусійними і несприйнятними з точки зору релігії християнства. Знайомство із цими реформами, як уявляється, допоможе українським парламентаріям при реформуванні гендерного законодавства України запровадити насамперед ті з них, які відповідають нормам християнської моралі.

Ключові слова: Іспанія, гендерно-правові реформи, права жінок, гендерне насильство, гендерна рівність, репродуктивні права жінок.

The article is devoted to the study of gender legal reforms in Spain. The relevance of the chosen topic lies in the fact that in modern Spain gender issues have become a priority. This country is making a lot of efforts to carry out gender-legal reforms in various spheres of Spanish society.

The consolidation of the principle of gender equality at the constitutional and legislative level in Spain is analyzed. The focus is on the study of Spain's law on gender equality in business and politics, which is scheduled to be adopted in 2023.

The Spanish legislation in the field of protection of women from gender-based violence was studied. It is emphasized that Spain has become one of the first countries in the world to recognize violence against women as a problem of national scale.

The gender-legal reform of Spain regarding same-sex marriages is covered. The development of Spanish legislation regarding women's reproductive rights in the context of such issues as the right to ecostrocoporal fertilization and the right to abortion is analyzed. Particular attention is paid to the problem of abortion in Spain. The issue of the criminalization of prostitution in Spain was raised. The gender-legal reform of Spain regarding the change of sex in a person is analyzed.

Conclusions on the raised problem are provided, the essence of which boils down to the fact that Spain is carrying out various gender-legal reforms, some of which (same-sex marriage, sex change, etc.), in the opinion of the author, are debatable and unacceptable from the point of view of the Christian religion. Acquaintance with these reforms, as one imagines, will help the Ukrainian parliamentarians to introduce, first of all, those of them that correspond to the norms of Christian morality when reforming the gender legislation of Ukraine.

Key words: Spain, gender legal reforms, women's rights, gender violence, gender equality, women's reproductive rights.

Актуальність обраної теми полягає у тому, що в сучасній Іспанії гендерні питання стали пріоритетними. Ця країна докладає багато зусиль щодо проведення гендерно-правових реформ у різних сферах життєдіяльності іспанського суспільства.

Обрана тема залишається малодослідженою у вітчизняній гендерній юриспруденції. Віддаючи належне сучасним вченим-гендеристам: Г. Жуковська, К. Левченко, Л. Кормич, О.Крот, Н. Оніщенко, О. Остапенко, О. Панфілович, О. Суслова, слід зазначити, що дана проблема у комплексному вигляді не знайшла повного розкриття у науці гендерного права, що вказує на актуальність обраної теми.

Метою дослідження є комплексний та системний аналіз гендерно-правових реформ в Іспанії, акцентуючи уваги на проблемі прав жінок. Для розкриття цієї мети поставлено такі завдання:

проаналізувати закріплення принципу гендерної рівності на конституційному та законодавчому рівні в Іспанії; здійснити аналіз іспанського законодавства у сфері захисту жінок від гендерного насильства;

висвітлити гендерно-правові реформи Іспанії щодо одностатевих шлюбів, а також щодо самовираження та ідентифікації гендера;

проаналізувати реформу Іспанії щодо криміналізації проституції;

здійснити аналіз розвитку іспанського законодавства щодо репродуктивних прав жінок у контексті таких

питань, як право на екстрокорпоральне (штучне) запліднення (ЕКЗ), право на аборт;

надати висновки з порушеної проблеми.

Ст. 14 Конституції Іспанії від 27 грудня 1978 р. проголосила жінок рівноправними із чоловіками, згідно з якою зазначається про те, що всі іспанці рівні перед законом, і не допускається жодна дискримінація по народженню, расі, статі, віросповіданню, поглядам або по іншим піваліани персонального або соціального характеру.

Активізація гендерно-правових реформ в Іспанії припадає на початок ХХІ ст. У новому тисячолітті в Іспанії було прийнято низку важливих законів у сфері гендеру. Так, у 2003 р. було прийнято Закон Іспанії «Про комплексні заходи щодо захисту гендерного насильства». Іспанія стала однією з перших у світі країн, яка визнала насильство щодо жінок проблемою національного масштабу. Про необхідність загальнонаціонального закону проти насильства щодо жінок правозахисні організації говорили роками. Парламент Іспанії одностатеві схвалив Закон «Про комплексні заходи щодо захисту гендерного насильства». Зокрема, закон чітко розділив поняття «домашнє насильство» та «гендерне насильство».

У 2005 р. в Іспанії було прийнято Закон про легалізацію одностатевих шлюбів. У 2012 р. Конституційний Суд Іспанії визнав конституційним цей закон. Іспанія стала третьою у світі країною, що узаконила одностатеві шлюби і право гомосексуальних пар на усиновлення дітей. Цей

закон став одним із суперечливих в історії Іспанії та поділив суспільство на тих, хто «за» і тих, хто «проти».

У 2007 р. в Іспанії було прийнято Закон про самовираження та ідентифікацію гендера. Він регулює вимоги для доступу щодо зміни реєстрації, пов'язаною із статтю особи.

У 2009 р. іспанські парламентарі обговорювали лібералізацію закону про аборти. Кількість абортів у Іспанії зросла за останні десять років удвічі і складає нині 118 000 випадків. Причому майже кожне переривання вагітності обґрунтоване медичним діагнозом. Адже у консервативній Іспанії робити аборт можна лише у випадку зґвалтування до 12 тижня вагітності та за умови, що лікарям встановлено порушення розвитку плоду чи загроза здоров'ю жінки до 22 тижня вагітності [15].

У 2014 р. Іспанія відмовилася посилювати закон про аборт. Варто зазначити, що законопроект про посилення обмежень щодо абортів викликав розкол у суспільстві. Протягом останніх тижнів в країні проходили багатотисячні демонстрації прихильників і противників абортів. Опитування показували, що більшість іспанців виступає проти посилення закону, в той час як популярність уряду неухильно падала [12].

В 2019 р. ультраправі в Іспанії зажадали скасувати закон про домашнє насильство. Іспанська ультраправа партія Vox заявила, що припинить підтримувати коаліційний уряд Народної партії і партії «Громадяни» в Андалусії, якщо вони не погодяться скасувати законодавство про домашнє насильство. У Vox вважають, що цей закон провели «радикальні феміністські асоціації». Представник партії зазначив, що Vox також хоче скоротити гранти для організацій, які підтримують жертв домашнього насильства. «Громадяни» заявили, що продовжуватимуть боротьбу з гендерним насильством [17].

У 2021 р. в Іспанії розпочалося посилення відповідальності за секс без згоди та сексуальні домагання. Уряд Іспанії ухвалив законодавчу ініціативу, яка визначає секс без згоди як зґвалтування та посилює покарання за сексуальні домагання, зокрема на вулиці. Законопроект відомий під назвою «Тільки так, означає так». Наразі іспанське законодавство містить покарання за секс без згоди. Утім, відповідно до нього, злочинець має застосовувати фізичне насильство або залякування, щоб напад кваліфікували як зґвалтування. Це також покладає на жертв необхідність доводити, що вони чинили опір або зазнали насильства. Новий проект закону натомість визначає будь-який секс без згоди як зґвалтування, що каратиметься позбавленням волі до 15 років. Ініціатива стосується, крім того, посилення покарання за сексуальні домагання на вулиці, калічення жіночих геніталій та переслідування. Їх пропонують визначити як кримінальні злочини, оскільки наразі вони кваліфіковані як проступки. Законопроект також має на меті створення цілодобових загальнодержавних кризових центрів для жінок. Представниця уряду Марія Хесус Монтеро заявила, що запропонований проект закону є «рішучим кроком уперед» у захисті жінок, який «робить Іспанію, без сумніву, кращою як суспільство». «Ми повинні трансформувати свою сексуальну культуру, ставлячи згоду жінок у центр того, як ми бачимо речі», – сказала Монтеро під час пресконференції. Пропозиція внести такі зміни до законодавства стала наслідком резонансних судових рішень у певних справах про статеві злочини. Однією з них є «Справа Ла Манади». У 2016 році п'ятеро чоловіків на фестивалі в Памплоні зґвалтували 18-річну дівчину. Злочин зняли на відео, яке використали як доказ у суді. Натомість суддя звернув увагу, що потерпіла під час наруги мовчала, тож він розцінив це як згоду на секс. У 2018 році всіх чоловіків засудили до дев'яти років ув'язнення: кожного за статтю про сексуальне насильство. Вона, однак, передбачає менше покарання, ніж стаття про групове зґвалтування. Такий вирок суду спричинив хвилю протестів. «Це не насильство, це зґвалтування!» – скандували

люди на акціях. Пізніше, після апеляції прокурорів, Верховний суд Іспанії збільшив покарання обвинувачених до 15 років [10].

В 2021 р. в Іспанії розпочалася кампанія щодо криміналізації проституції. Прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес пообіцяв криміналізувати проституцію в країні. Проституція була декриміналізована в Іспанії у 1995 році, а у 2016 році ООН оцінила секс-індустрію країни в 3,7 млрд євро. У дослідженні ООН Іспанія фігурує як третій за величиною центр проституції у світі, після Таїланду та Пуерто-Рико. Зараз проституція в Іспанії не регулюється, покарання для тих, хто пропонує платні сексуальні послуги за власним бажанням, не передбачено, якщо це не відбувається у громадських місцях. Однак сутенерство або посередництво між секс-працівницею та потенційним клієнтом є незаконним. Після декриміналізації проституція в Іспанії почала процвітати. Ще у 2019 році партія Санчеса опублікувала у своєму виборчому маніфесті обіцянку заборонити проституцію, аби залучити на свою підтримку більшу кількість жінок-виборців. Прем'єр-міністр Іспанії пообіцяв кримінальну відповідальність за проституцію в країні. Маніфест називав проституцію «одним із найжорстокіших аспектів фемінізації бідності та однією з найгірших форм насильства над жінками» [9].

У 2021 р. Іспанія розпочала фінансування штучного запліднення для лесбійок і трансгендерів. 5 листопада 2021 р. міністр охорони здоров'я Іспанії Кароліна Даріас підписала наказ, який надає представникам ЛГБТ доступ до штучного запліднення (це називають допоміжним відтворенням в системі охорони здоров'я). Раніше дана процедура була доступною тільки для гетеросексуальних пар. Штучне запліднення для лесбійок, самотніх жінок та транс-чоловіків (жінок, які вважають себе чоловіками) було незаконним, але теперішня влада не лише легалізує це, але й фінансуватиме дані процедури з державного бюджету [18].

У 2021 р. урядом Іспанії схвалено проект «Закону про гендерне самовизначення». Інша назва, яка пропонується до цього проекту - Закон про реальну та ефективну рівність трансгендерів». Цей законопроект дозволяє трансгендерам змінювати в документах своє ім'я і стать, не вдаючись попередньо ні до гормонального лікування, ні до операції.

У 2022 р. Іспанія стала першою країною в Європі, яка планує дозволити працюючим жінкам оплачувати вихідні під час менструації. Уряд Іспанії схвалив законопроект, який посилює права на аборт і робить Іспанію першою країною в Європі, що пропонує надавати оплачувані державою вихідні для жінок, які страждають від болісної менструації. В Іспанії сподіваються, що за допомогою нового законопроекту вдасться гарантувати доступ до абортів по всій Іспанії та дестигматизувати менструальне здоров'я. Жінкам, які страждають від сильного болю під час менструації, пропонуватимуть відпустку на три дні упродовж місяця. Згідно з попередніми дослідженнями, від 60% до 90% молодих жінок у всьому світі страждають від сильного болю під час місячних, а в Іспанії цей показник становить приблизно 75%. Також реформа передбачає безкоштовну видачу засобів гігієни школяркам, які цього потребують [16].

Відповідний законопроект передбачає триденну відпустку для жінок, які страждають через біль під час менструації. За необхідності відпустку можуть продовжити до 5 днів. Її зможуть надавати раз на місяць. Хоча законодавство щодо менструальних відпусток отримало широку підтримку з боку жінок, деяких профспілок і політиків, воно не позбавлене і противників. Профспілка UGT виступає проти, бо вважає, що це може стигматизувати жінок на роботі. Інші побоюються, що це може нормалізувати сильні менструальні болі. Законопроект про менструальну відпустку є частиною ширшого пакету, пов'язаного

з репродуктивними правами жінок. Частина законопроекту також усуне деякі бар'єри для абортів в Іспанії. Такі, як обов'язковий триденний період для роздумів, необхідність згоди батьків для 16- та 17-річних та деяких жінок-інвалідів, а також вимогу роздавати брошури, пов'язані з альтернативами абортів [24].

У 2022 р. уряд Іспанії схвалив проєкт закону про реформу законодавства про аборти, який у разі ухвалення дозволить переривати вагітність у країні з 16 років, і для цього не знадобиться згода батьків. Головна мета документа – дозволити 16-17-річним дівчатам переривати вагітність без необхідності отримувати батьківський дозвіл. Також він передбачає конфіденційність інформації про аборти і можливість її подальшого знищення, а ще закликає до створення реєстру лікарів, які відмовляються переривати вагітність із власних переконань, щоб у державних лікарнях завжди був той, хто може виконати процедуру. Останнє є проблемою навіть у Мадриді, де в одній лікарні не знайшлося жодного медика, що міг би виконати аборт. Через це жінкам доводилося звертатися у приватні клініки. Законопроєкт також передбачає можливість для жінок узяти відпустку у зв'язку з менструаціями, отримати безкоштовний доступ до протизаплідних пігулок, а також забороняє сурогатну вагітність. Ініціатива ще має бути підтримана обома палатами парламенту Іспанії. Уряд хоче, щоб це сталося до виборів у 2023 році, але спершу законопроєкт має отримати висновки генеральної прокуратури та генеральної ради судової влади. У разі ухвалення законопроєкт стане вже третьою реформою законодавства про аборти з моменту ухвалення у 1985 році. У 2010-му було легалізовано аборти до 14-го тижня вагітності, а у 2015-му мінімальний вік переривання вагітності без згоди батьків було підвищено до 18 років. Законопроєкт з'явився після того, як в Іспанії ухвалили закон, відомий під назвою «лише 'так' означає 'так'», за яким секс без явної згоди вважатиметься зґвалтуванням [7].

Отже, уряд Іспанії заявив, що хоче змінити законодавство, дозволивши підліткам у віці 16 і 17 років робити аборт без дозволу батьків. Міністерка з питань рівності Ірен Монтеро заявила, що жінки повинні мати право «вирішувати, яке тіло належить їм». За її словами, «реформа більш ніж необхідна». Монтеро додала, що будуть вжиті інші заходи, зокрема приділення більшої уваги статево-му вихованню, яке вона назвала «вакциною» в боротьбі з гендерним насильством. Зміна закону також буде включати право на «новітні форми» протизаплідних засобів. У 2015 році правляча Народна партія змінила закон Іспанії про аборти і зажадала згоди батьків для осіб у віці від 16 до 18 років. Але щоб змінити це правило, нинішньому уряду буде потрібна підтримка абсолютної більшості в парламенті – 176 голосів. Аборт дозволено в Іспанії протягом перших 14 тижнів вагітності [25].

В 2022 р. в Іспанії за спроби відмовити жінок від абортів запровадили кримінальну відповідальність. Король Іспанії Філіп VI підписав зміни до закону про аборти. Вони передбачають захист жінок від образ, засуджень і спроб переконати не робити аборт. Закон стосується працівників медичних установ та активістів, які проводять протести навпроти клінік. Порушникам загрожує до року позбавлення волі. Проте, якщо людина раніше не притягувалася до кримінальної відповідальності, вона може отримати альтернативне покарання у вигляді громадських робіт. До злочину належать будь-які образи, погрози, переслідування чи примусові дії щодо вагітних жінок. За даними асоціації клінік переривання вагітності (ACAI), 89% жінок в Іспанії відчувають себе ущемленими через рішення зробити аборт, ще 66% відчувають реальну загрозу. Як зазначають у звіті уряду, активісти зустрічають жінок біля входу до клінік, показують їм фотографії й іграшкові копії ненароджених плодів і намагаються перешкодити їхньому добровільному рішенню перервати вагітність [6].

Отже, в 2022 р. в Іспанії ввели кримінальне покарання за спроби відмовити жінок від абортів. Згідно з прийнятим в Іспанії законом, будь-яка людина, яка відмовляє жінку від абортів, може отримати рік в'язниці. Влада Іспанії внесла до Кримінального кодексу країни поправки, які погрожують покаранням за спроби відмовити жінку від переривання вагітності. Насамперед цей захід спрямований проти активістів, які протестують проти практики абортів біля лікарень та урядових установ. Однак покарати можуть і лікаря, який ризикнув відмовляти пацієнтку від абортів. Закон набув чинності 19 квітня 2022 року. Він передбачає покарання у вигляді одного року в'язниці чи громадських робіт. Притягнути до відповідальності можуть будь-яку людину, яка намагається завадити жінці «здійснити своє право на добровільне переривання вагітності» за допомогою «набридлих, образливих, залякуючих та загрозливих дій». Після того, як стало відомо про внесення поправок, представники руху «Право на життя» провели в Мадриді акцію біля будівлі парламенту. Вони заявили, що не відмовляють жінок, а моляться. «Молитва – не злочин, – нагадали учасники руху. – Ми молитимемося і пропонуватимемо допомогу жінкам, щоб вони розуміли, що це не єдиний вихід. Ми підраховали, що завдяки нашій діяльності у 2021 році на світ з'явилося понад 6 000 дітей». Влада Іспанії розглядає закон, який у разі його прийняття дозволить дівчатам віком 16 та 17 років робити аборт без дозволу батьків [2].

В 2023 р. в Іспанії прийняли нові закони щодо зміни статі без згоди батьків та розширеного доступу до абортів. Нижня палата Конгресу депутатів Іспанії ухвалила закон, який дозволяє проводити трансгендерні генітальні операції та гормональне втручання з 16 років без згоди батьків. Як повідомляє СНА, закон «про реальну та ефективну рівність транс-осіб та гарантії прав ЛГБТІ (лесбійок, геїв, транссексуалів, бісексуалів та інтерсексуалів)» був висунутий соціалістично-комуністичною коаліцією за підтримки груп тиску ЛГБТІ, незважаючи на спротив дорадчих органів під час законотворчого процесу. Він встановлює можливість зміни імені та статі у документах за бажанням особи з 16 років; у віці з 14 до 16 років ця зміна вимагатиме згоди батьків або опікунів. Щоб внести зміни у національне посвідчення особи, діти віком від 12 до 14 років повинні мати дозвіл суду. До досягнення 12 років внести зміни у документи не можна, хоча закон передбачає, що з дітьми повинні поводитися «відповідно до їхньої вираженої сексуальної ідентичності». При цьому закон скасував необхідність представляти медичний чи психологічний звіт, який підтверджує постійність «самоідентифікації», яка відрізняється від природної статі людини. До цього часу також необхідно було перевірити, чи людина приймала гормони для блокування нормального статевого розвитку протягом значного періоду часу – тепер такої вимоги немає. Що стосується процесів хірургічної симуляції статевих органів, закон передбачає загальне застереження, що вона не доступна для дітей віком до 12 років, але з цього принципу може бути виняток у випадку, якщо «цього вимагають медичні показання, щоб захистити здоров'я людини». Для дітей віком від 12 до 16 років закон передбачає визначення «достатнього рівня зрілості». Після 16 років згода батьків на гормональне і хірургічне втручання для зміни статі не потрібна. Новоухвалений закон також полегшує доступ представників ЛГБТ до «допоміжних репродукційних процедур» і дозволяє лесбійським парам народжувати дітей навіть без укладення цивільного «шлюбу». Цей закон призвів до розколу серед феміністських груп, оскільки частина з них розкритикувала його за те, що чоловіки, звинувачені у злочинах проти жінок, можуть оголосити себе жінками, щоб отримати юридичні та навіть тюремні переваги (наприклад, ув'язнення у жіночій в'язниці, що створить загрозу для інших ув'язнених). Також висловлювалося занепокоєння, що чоловіки брати-

муть участь у жіночих спортивних змаганнях, видаючи себе за жінок, і це створить нерівні умови, враховуючи природну конституцію чоловіків порівняно з жінками. Минулого тижня Конгрес депутатів Іспанії також ухвалив новий закон про аборти. Як повідомляє СНА, його положення ще шкідливіші, ніж ліберальне абортне законодавство 2010 року, нещодавно підтверджене Конституційним судом. Новий закон спрямований на зміну наявної тенденції, коли аборти проводяться у приватних клініках через поширену відмову медичних працівників державної системи охорони здоров'я робити аборти з міркувань сумління. Щоб спробувати протистояти цьому, новий закон передбачає створення обов'язкового державного реєстру тих, хто відмовляється проводити аборти через свої переконання. Він також зобов'язує фармацевтів відпускати «ранкові таблетки» (гормональний контрацептив абортивної дії, що вживається після статевого акту), обмежуючи їхнє право на відмову з міркувань совісті. Новий закон скасовує обов'язок надавати повну інформацію про процедуру абортів, пов'язані з нею ризики, а також допомогу та альтернативи, доступні жінці, яка вирішить не робити аборт. Також був скасований період триденного очікування перед процедурою абортів, раніше передбачений для можливості змінити рішення. Жінки з інвалідністю більше не потребуватимуть згоди законних опікунів на аборт; також новий закон вимагає, щоб відомості про аборт видалялися з історії хвороби жінки через 5 років після його проведення. Відповідно до закону, в інститутах, в'язницях і центрах соціального обслуговування має бути збільшений обсяг надання бар'єрної контрацепції. Крім того, в амбулаторіях та у нових «громадських центрах спеціалізованої допомоги з сексуальних і репродуктивних прав» можна буде безкоштовно отримати «ранкову таблетку». Ще одним із положень закону є обов'язкове статеве виховання на основі гендерної ідеології на всіх рівнях освіти, сприяння використанню контрацептивів, безладним статевим зв'язкам та одностатевим стосункам між людьми, починаючи з раннього дитинства. [11].

Отже, відтепер для зміни в графі «стать» у паспорті в Іспанії більше не потрібно отримувати медичний висно-

вок із діагнозом «гендерна дисфорія» та два роки проводити гормональну терапію. Єдиною умовою для громадян від 16 років буде їхнє бажання. Для підлітків від 14 до 16 років є додаткова умова – дозвіл батьків, а 12–13-річні зможуть змінити офіційно зареєстровану стать за рішенням суду [14].

У 2023 р. Іспанія ухвалить закон про гендерну рівність у бізнесі та політиці. Закон вимагатиме більш рівного представництва жінок і чоловіків у політиці, бізнесі та інших сферах суспільного життя. Він застосовуватиме заходи щодо гендерного паритету до виборчих списків, рад директорів великих компаній і керівних рад професійних асоціацій, сказав прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес. Закон зокрема визначатиме, що жінки мають становити 40% керівництва будь-якої компанії з понад 250 працівниками та річним оборотом 50 мільйонів євро. У політиці закон вимагатиме від партій пропонувати рівну кількість кандидатів чоловіків і жінок під час виборів. На даний момент жінки складають 44% Конгресу і 39% Сенату. Це також вимагатиме від професійних асоціацій принаймні 40% жінок у їхніх правліннях, а також у журі для будь-яких нагород, які фінансуються державними коштами [20].

Таким чином, проведений аналіз гендерно-правових реформ у Іспанії дозволяє зробити висновок про те, що останнім часом ця країна низку реформ, зокрема, розширила доступ до абортів, запровадила «менструальний лікарняний», спростила процедуру зміни статі, легалізувала одностатеві шлюби тощо. Іспанія здійснює фінансування штучного запліднення для лесбійок і трансгендерів. На сьогодні Іспанія планує ухвалити закон про гендерну рівність у бізнесі та політиці. Все це вказує на те, що Іспанія проводить різнопланові гендерно-правові реформи, деякі з яких (одностатеві шлюби, зміна статі, тощо), на погляд, автора є дискусійними і несприйнятними з точки зору релігії християнства. Знайомство із цими реформами, як уявляється, допоможе українським парламентаріям при реформуванні гендерного законодавства України запровадити насамперед ті з них, які відповідають нормам християнської моралі.

ЛІТЕРАТУРА

1. В Іспанії анонсували закон про сприяння гендерній рівності в політиці й бізнесі. URL: <https://zmina.info/news/v-ispaniyi-anonsuvaly-zakon-pro-spruyannya-gendernij-rivnosti-v-polityczy-j-biznesi/>
2. В Іспанії ввели кримінальне покарання за спроби відмовити жінок від абортів. URL: <https://spzh.news/ua/news/87820-v-ispanii-vveli-ugolovnoje-nakazaniye-za-popytki-otgovorit-zhenshin-ot-aborta>
3. В Іспанії можуть криміналізувати сексуальні домагання на вулиці. URL: <https://www.wonderzine.com.ua/wonderzine/life/news/6229-v-ispaniyi-mozhut-kriminalizuvati-seksualni-domagannya-na-vulitsi>
4. В Іспанії планують ухвалити закон про рівний доступ жінок і чоловіків до посад у політиці і бізнесі. URL: <https://wz.lviv.ua/news/485660-ispaniia-hotiue-zakon-pro-rivnyi-dostup-zhinok-i-cholovikiv-do-posad-u-politytsi-i-biznesi>
5. В Іспанії представили закон, який криміналізує домагання на вулиці та секс без згоди. URL: <https://babel.ua/news/66338-v-ispaniji-predstavili-zakon-yakiy-kriminalizuyue-domagannya-na-vulitsi-ta-seks-bez-zgodi>
6. В Іспанії за спробу відмовити жінок від абортів запровадили кримінальну відповідальність. URL: <https://www.wonderzine.com.ua/wonderzine/life/news/10435-v-ispaniyi-za-sprobu-vidmoviti-zhinok-vid-abortu-zaprovadili-kriminalnu-vidpovidalnist>
7. В Іспанії знову хочуть дозволити абортів із 16 років без згоди батьків. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/08/30/7145879/>
8. В Іспанії та Шотландії спростили процедуру зміни статі в документах. URL: <https://divoche.media/2022/12/23/v-ispanii-ta-shotlandii-sprostyly-protseduru-zminy-stati-v-dokumentakh/>
9. В Іспанії хочуть знову криміналізувати проституцію. Вона дозволена 25 років. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58955857>
10. В Іспанії хочуть посилити відповідальність за секс без згоди та сексуальні домагання. URL: <https://zmina.info/news/v-ispaniyi-hochut-posylyty-vidpovidalnist-za-seks-bez-zgody-ta-seksualni-domagannya/>
11. Зміна статі без згоди батьків і розширений доступ до абортів: в Іспанії ухвалили нові закони. URL: <https://credo.pro/2023/02/340097>
12. Іспанія відмовилася посилювати закон про абортів. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2014/09/24/7026254>
13. Іспанія готує закон про рівний доступ жінок і чоловіків до посад у політиці і бізнесі. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/03/5/7157375/>
14. Іспанія запровадила «менструальний лікарняний», розширила доступ до абортів і спростила процедуру зміни статі. URL: <https://divoche.media/2023/02/17/ispaniia-zaprovadyla-menstrualnyy-likarniany-rozshyryla-dostup-do-abortiv-i-sprostyla-protseduru-zminy-stati/>
15. Іспанія: зробити аборт буде легше. URL: <https://www.dw.com/uk/%D1%96%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%B5-%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D1%88%D0%B5/a-4027202>
16. Іспанія першою в Європі планує дозволити працюючим жінкам оплачувати вихідні під час менструації. URL: <https://www.rap.in.ua/ispaniya-pershoju-v-evropi-planuye-dozvoliti-praczuuyuchim-zhinkam-oplachuvani-vihidni-pid-chas-mentruacziyi/>
17. Іспанія: ультраправі зажадали скасувати закон про домашнє насильство. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/01/4/7091230/>

18. Іспанія фінансуватиме штучне запліднення для лесбійок і трансгендерів. URL: <https://c4u.org.ua/ispaniya-finansuvatyme-shtuchne-zaplidnennya-dlya-lesbijok-i-transgenderiv/>
19. Іспанія хоче криміналізувати вуличне домагання. Що за нього загрозуватиме. URL: <https://suspilne.media/145124-ispania-hoce-kriminalizuvati-vulicne-domaganna-so-za-nogo-zagrozuvatime/>
20. Коропецька Анастасія. Іспанія ухвалить закон про гендерну рівність у бізнесі та політиці. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/336705-ispaniya-uhvalit-zakon-pro-gendernu-rivnist-u-biznesi-ta-polititsi>
21. Крот Олександра. Фемінізм та чоловічі рухи за рівність в Іспанії. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/feminism-in-detail/mens-movements.html>
22. Панфілович Олег. В Іспанії хочуть посилити відповідальність за секс без згоди та сексуальні домагання. URL: <https://zmina.info/news/v-ispaniyi-hochut-posylyty-vidpovidalnist-za-seks-bez-zgody-ta-seksualni-domagannya/>
23. Права, про які повинна знати кожна жінка в Іспанії. URL: https://www.wcu-network.org.ua/ua/possessing-equal-rights/news/Prava_pro_jak_povinna_znati_kozhna_zhnka_v_Ispani
24. Уряд Іспанії схвалив план про оплачувані менструальні відпустки для жінок. URL: <https://hromadske.radio/news/2022/05/17/uriad-ispanii-skhvalyv-plan-pro-oplachuvani>
25. Уряд Іспанії хоче дозволити робити аборти підліткам від 16 років без згоди батьків. URL: <https://suspilne.media/69407-urad-ispanii-hoce-dozvoliti-robiti-aborti-pidlitkam-vid-16-rokiv-bez-zgodi-batkiv/>
26. Як гендерні реформи в Іспанії несуть загрозу жінкам і дітям. URL: <https://c4u.org.ua/yak-genderni-reformy-v-ispaniyi-nesut-zagrozu-zhinkam-i-dityam/>